

اشاره:

موج افزایش بهای کالاها و خدمات مصرفی از آغاز سال جاری تاکنون همچنان ادامه دارد و نگرانی‌هایی را در میان مسئولان و برنامه‌ریزان اقتصادی و نیز مردم به وجود آورده است. بخشی از افزایش قیمت کالاها و خدمات به صورت طبیعی تحت تأثیر کاهش درآمدهای نفتی و به تبع آن افزایش مورد انتظار کسری بودجه دولت (نسبت به مقدار پیش‌بینی شده در بودجه مصوب ۷۷) می‌باشد. اما بخش دیگر افزایش بهای کالاها در جامعه به صورت غیرطبیعی و در اثر فعالیت عوامل سودجو به وجود آمده است که باید به شدت با آن برخورد شود.

آگاهی مردم از افزایش طبیعی و غیرطبیعی قیمت‌ها و همکاری و مشارکت آنها در جلوگیری از فعالیت عوامل سودجو می‌تواند در کاهش موج تورم و فشارهای روانی اجتماعی مؤثر باشد.

در زمینه افزایش طبیعی قیمت کالاها و خدمات، خبرنگار نشریه «بررسی‌های بازرگانی» با آقای محمد عیدیان قائم مقام معاون بازرگانی داخلی وزارت بازرگانی به گفت‌وگو نشست. ما حاصل این گفت‌وگو را با هم می‌خوانیم.

بالغ شود.

اگر قرار بود تمام کالاهای اساسی با کالابرگ میان مردم توزیع شود، با مشکل روبه‌رو می‌شدیم و با افزایش بهای این کالاها مواجه می‌گردیدیم. در این شرایط دو راه وجود داشت. اول آنکه یارانه پرداختی از سوی دولت افزایش یابد که مصوبه مجلس شورای اسلامی به دولت این اجازه را نمی‌داد و لذا می‌بایست یارانه برای کالاهای اساسی و کود شیمیایی ثابت باشد.

راه دوم کاهش تعداد کالابرگ‌های توزیع کالاهای اساسی یارانه‌ای و یا افزایش بهای این کالاها (با کالابرگ) بود، تا بتوان میزان پرداخت یارانه از سوی دولت را براساس مصوبه مجلس شورای اسلامی و سقف ردیف‌های مربوطه تأمین کرد.

شورای اقتصاد در مباحثات خود به این نتیجه رسید که سقف پرداخت یارانه‌ها از طریق افزایش بهای کالاها در توزیع با کالابرگ، صورت بگیرد و این امر تصویب شد.

■ افزایش بهای کالاهای اساسی در توزیع با کالابرگ، بر

حذف یارانه کالاهای اساسی مورد نظر دولت تجارت

■ یارانه کالاهای اساسی در بودجه سال ۷۷ به چه میزان است؟

□ برای توزیع کالاهای اساسی با کالابرگ، دولت ملزم به پرداخت یارانه است. در لایحه بودجه پیشنهادی دولت برای سال ۷۷ در ردیف ۵۰۳۰۱۹ مبلغ ۶۲۰۰ میلیارد ریال یارانه برای کالاهای اساسی منظور شد که قرار بود از محل وصولی‌های سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان نیز حدود ۵۰۰ میلیارد ریال برای پرداخت یارانه تخصیص یابد. در این صورت مجموع یارانه کالاهای اساسی به ۶۷۰۰ میلیارد ریال می‌رسید. همچنین از ردیف ۵۰۳۰۲۱ بودجه نیز مبلغ ۵۴۸ میلیارد ریال یارانه کود شیمیایی منظور شد که مجموع یارانه‌ها در بودجه پیشنهادی به ۷۲۴۸ میلیارد ریال می‌رسید. با توجه به کسری بودجه سال ۷۷ و کاهش بهای نفت مقرر شد یارانه در سال ۷۷ فقط از محل دو ردیف ۵۰۳۰۱۹ و ۵۰۳۰۲۱ پرداخت شود و مجموع آن نیز به ۶۲۰۰ میلیارد ریال برای کالاهای اساسی و ۵۴۸ میلیارد ریال برای کود شیمیایی

چه مبنایی تعیین و اعمال شده است؟

□ در توزیع آرد برای مصارف مختلف، قیمت آرد صنفی و صنعتی از هر کیلو ۶۸۰ ریال در سال ۷۶ به ۸۵۰ ریال در سال ۷۷ افزایش یافت، زیرا برای خرید تضمینی گندم مازاد بر نیاز کشاورزان نیز بهای هر کیلوگرم گندم در سال جاری به ۶۰۳ ریال افزایش یافته است.

اصناف و صنایعی که از آرد صنفی و صنعتی استفاده می‌کنند، عبارت از تولیدکنندگان شیرینی‌ها، بیسکویت، شکلات، ماکارونی و رشته‌پزها و نشاسته‌سازها می‌باشند. بهای آرد برای واحدهای پخت نان حجیم در سال ۷۷ مانند سال ۷۶ و در حد هر کیلو ۲۰۰ ریال می‌باشد.

خرید گندم از کشاورز هر کیلو ۶۰۳ ریال در سال جاری می‌باشد، بهای سبوس ۳۰۰ ریال تعیین شد.

شورای اقتصاد، دستمزد آسیابانی را به‌طور متوسط ۲۲۰۰۰ ریال تصویب کرد تا مجموعه فعالیت سازمان غله، بهای گندم، آرد و نان در سال جاری روش متعادلی داشته باشد و تا پایان سال با قیمت مصوب و یکنواخت (بدون تغییر) انجام شود. این امر برای نخستین بار صورت گرفته است.

در توزیع برنج، به‌صورت یارانه‌ای و تعادلی، قیمت برای مصرف‌کننده در سال گذشته بابت هر کیلوگرم برنج یارانه‌ای ۴۰۰ ریال بود که در سال جاری به ۵۵۰ ریال افزایش یافت. برای مصارف دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی، بهای هر کیلوگرم برنج در سال جاری مانند چهار سال گذشته به میزان ۱۰۰ ریال تعیین شد.

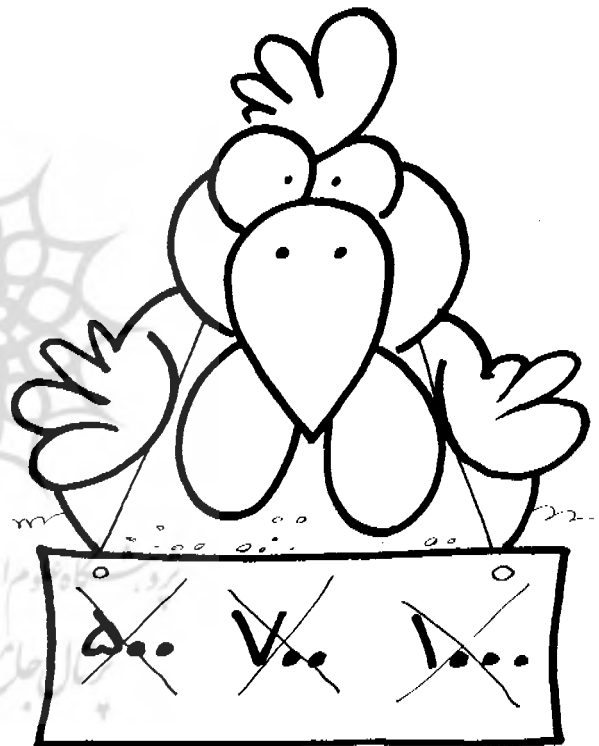
از آنجا که توزیع برنج به قیمت تعادلی با کالا برگ به قیمت تمام‌شده و از محل برنج وارداتی صورت می‌گرفت، در شرایطی که میزان واردات برنج کفایت توزیع آن با قیمت یارانه‌ای (عادی) و سایر مصارف را بکند، در سال جاری نیز توزیع با قیمت تعادلی انجام خواهد شد.

برنج برای سایر مصارف مانند نذورات همانند سال ۷۶ تخصیص و تأمین گردید (البته با قیمت تعادلی).

توزیع روغن نباتی در سال جاری به صورت ۵ نوبت با بهای یارانه‌ای و ۵ نوبت با قیمت تعادلی خواهد بود. قیمت روغن نباتی یارانه‌ای برای مصرف‌کننده در سال جاری هر کیلو ۶۰۰ ریال است، در حالی که سال گذشته ۵۰۰ ریال بود.

قیمت تعادلی روغن نباتی در حلب ۱۷ کیلویی برای مصرف‌کننده هر کیلو ۳۱۵۰ ریال و درب کارخانه هر کیلو ۲۷۰۰ ریال تعیین شده است.

بهای روغن نباتی برای مصارف صنفی و صنعتی در سال ۷۷ به میزان هر کیلوگرم ۲۵۶۵ ریال تصویب شد. البته قیمت روغن در احجام مختلف، متفاوت خواهد بود و از سوی سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان اعلام شده است.

بهای آرد برای نانوائی‌ها جهت پخت انواع نان با قیمت‌های صنفی و صنعتی تفاوت بسیاری دارد. با این وجود بهای هر کیلو آرد برای نان خبازی، به‌طور متوسط از ۴۰ ریال در سال گذشته به ۶۰ ریال در سال جاری افزایش یافته است که قیمت آرد نان لواش، تافتون، بربری، سنگکی به‌طور یکنواخت هر کیلو ۴۰ ریال در کل کشور می‌باشد و ۲۶۸ نرخ متفاوت آرد در سال جاری به چهار نرخ کاهش و تثبیت گردید.

بهای سبوس گندم نیز از هر کیلوگرم ۲۵۰ ریال در سال گذشته به ۳۰۰ ریال در سال جاری افزایش یافت. به‌طور معمول بهای سبوس معادل نصف قیمت گندم است. از آنجا که بهای

○ بهای آرد برای مصارف صنفی و صنعتی از هر کیلو ۶۸۰ ریال در سال ۷۶ به ۸۵۰ ریال در سال جاری و برای نانوائی‌ها از ۴۰۰ ریال به‌طور متوسط افزایش یافت و برای نان‌های حجیم در حد ۲۰۰ ریال تعیین شد.

در زمینه توزیع شیر یارانه‌ای قرار است میزان آن از ۲۲۰ هزار تن در سال ۷۶ به ۳۹۰ هزار تن در سال جاری برسد و قیمت هر بطری نیم‌لیتری با ۲/۵ درصد چربی برای مصرف‌کننده از ۲۰۰ ریال به ۳۰۰ ریال افزایش یافته است.

در زمینه کود شیمیایی نیز با اختصاص ۵۴۸ میلیارد ریال یارانه در سال جاری، قیمت تغییری نمی‌کند. میزان یارانه مستقیم برای چای در سال جاری ۳۰ میلیارد ریال است و میانگین بهای خرید برگ سبز چای ۹۵۰ ریال برای هر کیلوگرم و دستمزد تبدیل آن به چای خشک هر کیلو ۷۲۰ ریال تعیین و تصویب شده است.

■ لطفاً یارانه کالاهای اساسی و ضروری را برای سال ۱۳۷۷ که در تثبیت قیمت این کالاها نقش اساسی دارد به تفکیک ذکر نمایید.

□ در سال ۱۳۷۷ مجموع یارانه‌ها ۶۲۰۰ میلیارد ریال است که یارانه گندم ۵۱۲۰ میلیارد ریال، برنج ۲۰۲ میلیارد ریال، روغن نباتی ۲۰۱ میلیارد ریال، قند و شکر ۱۳۰ میلیارد ریال، شیر ۲۷۸/۵ میلیارد ریال، گوشت ۱۱۵ میلیارد ریال، واکسن و سموم دامی ۱۰ میلیارد ریال، چای ۳۰ میلیارد ریال، سم و بذر ۵۵ میلیارد ریال، خدمات ۳۶ میلیارد ریال (شامل بیمه محصولات کشاورزی، هزینه حمل کالاهای اساسی روستایی، هزینه حمل کالاهای عشایری، تعزیرات حکومتی گندم و آرد، تعزیرات حکومتی استان تهران) می‌باشد. ذخیره یارانه ۲۲/۵ میلیارد ریال می‌باشد.

■ با توجه به یارانه‌هایی که دولت برای کالاها می‌دهد، طی چند سال اخیر تا چه حدی روی قیمت‌ها کنترل ایجاد شده است؟

□ گندم بزرگ‌ترین بخش یارانه دولتی را تشکیل می‌دهد. دولت به تمامی اقشار مردم، نان را به صورت یارانه‌ای عرضه می‌کند. مبلغ ۵۱۲۰ میلیارد ریال یارانه نان پرداخت می‌شود که بخش اصلی یارانه پرداختی دولت به مبلغ ۶۲۰۰ میلیارد ریال را تشکیل می‌دهد.

در مورد قند و شکر نیز نرخ ثابت است. زیرا تمام تولیدات داخلی و واردات شکر خام و سفید در یک مجموعه با قیمت مصوب تحویل مصرف‌کننده می‌شود.

البته ممکن است در زمان‌های خاص فراز و نشیب‌هایی پدید آید و مثلاً تولید یا واردات با مشکل مواجه شود و کمبودی موقتی ایجاد گردد، کالا بزرگ دیر یا زود در اختیار مردم قرار گیرد و شاخص قیمت‌های این کالا در بازار با نوسان مواجه

در توزیع قند و شکر با کالا بزرگ در سال جاری نسبت به سال گذشته تغییر عمده‌ای صورت نگرفت و قیمت هر کیلوگرم شکر یارانه‌ای از ۱۵۰ ریال در سال ۷۶ به ۱۷۰ ریال در سال جاری افزایش یافت. قیمت شکر تعادلی نیز از ۱۴۰۰ ریال به ۱۶۰۰ ریال رسید. برای تنظیم بازار، شکر برای مصارف صنعتی و صنعتی به بهای تمام‌شده عرضه می‌شود، یعنی هر کیلوگرم ۲۱۵۰ ریال (در کارخانه) به علاوه هزینه عاملین فروش و سود مغازدهار که باید از سوی سازمان حمایت تعیین قیمت و اعلام شود. این شکر، شکر تنظیم بازار نامیده می‌شود.

○ در سال جاری ۵ نوبت کالا بزرگ برای توزیع روغن به بهای یارانه‌ای و ۵ نوبت به بهای تعادلی اعلام و توزیع می‌شود.

در سال جاری برای تأمین شکر مورد نیاز در کشور ۹۰۰ هزار تن شکر وارد می‌شود که ۵۰۰ هزار تن آن شکر خام و بقیه شکر سفید است. شکر خام در کارخانه‌های کشور تصفیه شده و به مصرف عموم می‌رسد. واردات شکر خام از نظر هزینه ارزی، دارای صرفه‌جویی و از نظر تصفیه، اشتغال‌زایی دارد. از سوی دیگر برای تأمین گوشت قرمز مورد نیاز مردم، وزارت جهاد سازندگی در سال جاری ۲۷ هزار تن گوشت وارد می‌کند که نسبت به میزان واردات سال گذشته (۵۴ هزار تن)، کاهش دارد. بر حسب تبصره ۲۸ قانون بودجه قرار است معادل صرفه‌جویی ارزی ناشی از کاهش واردات گوشت، دولت تفاوت نرخ ارز ۱۷۵۰ ریال تا ۳۰۰۰ ریال را به حساب خزانه واریز کند تا صرف طرح تولید پرواربندی‌ها و حمایت از تولید گوشت شود.

به این ترتیب دولت در سال جاری توزیع گوشت قرمز با کالا بزرگ را نمی‌تواند مانند سه سال گذشته انجام دهد. از آنجا که توزیع گوشت با کالا بزرگ فقط در تهران و پنج استان دیگر صورت می‌گرفت و عادلانه به نظر نمی‌رسید، شورای اقتصاد صلاح دید که واردات گوشت فقط برای تأمین مصارف دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی به میزان ۱۰ هزار تن و نیز توزیع بین کارکنان و کارمندان با بن کارگری و کارمندی به میزان ۱۷ هزار تن صورت بگیرد. بهای گوشت قرمز در سال جاری برای عاملین فروش (قصاب‌ها) جهت توزیع هر کیلوگرم ۱۸۰۰ ریال و برای مصرف‌کننده به میزان ۲۰۰ ریال و برای مراکز آموزشی ۷۷۰ ریال تصویب شد.

می‌رسد و مشمول قیمت‌گذاری نیست. بخش عمده برنج تولید داخلی صرف تغذیه مردم می‌شود، البته مقدار کمی برنج نیز از سوی دولت وارد می‌شود که بر مبنای آن کالابریکها و تعهدات دولتی توزیع می‌شود و بقیه مصرف مردم از طریق بازار تأمین خواهد شد. این بخش می‌تواند تحت تأثیر عوامل مختلف قرار گیرد و شاخص قیمت‌های آن نوسان داشته باشد، کمالینکه در چهارماهه آخر سال ۷۶ به دلایل مختلف این نوسانات مشاهده شد.

سال ۷۶ حدود ۱۰۰ هزار تن کاهش در واردات برنج از سوی دولت وجود داشت که موجب تغییر قیمت برنج شد.

در مورد چای، چون محصول داخلی ۶۵ هزار تن از ۹۰ هزار تن مصرف کل کشور را تأمین می‌کند و برگ سبز آن با قیمت مصوب خریداری می‌شود و هزینه تبدیل آن نیز با قیمت مصوب می‌باشد و قیمت چای فله نیز از سوی سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان تعیین می‌شود، طبیعتاً در قیمت چای داخلی نباید در سال جاری تغییری مشاهده شود. در زمینه چای وارداتی، اگر از سوی سازمان چای انجام شود، توسط دولت نرخ‌گذاری می‌شود، ولی اگر از سوی تجار با ارز حاصل از صادرات وارد کشور شود و یا مرزنشینان آن را وارد کنند، قیمت‌های متفاوتی را در این زمینه مشاهده خواهیم کرد، اما این میزان چای رقم ناچیزی از مصرف کشور را تشکیل می‌دهد.

در زمینه گوشت، چون گوشت مورد نیاز را نمی‌توان از طریق کالابریک تأمین کرد و واردات ۲۷ هزار تن گوشت از سوی دولت در برابر ۷۰۰ هزار تن نیاز کشور، رقم چشمگیری نیست، نیاز مردم از طریق بازار تهیه می‌شود، لذا در بخش گوشت، دولت تعهدی برای پرداخت یارانه ندارد و مردم از بازار داخل مصرف گوشت خود را تأمین می‌کنند.

○ برای قند و شکر در سال جاری قیمت ثابت اعمال می‌شود، زیرا تمام تولیدات شکر در داخل و واردات شکر خام و سفید در یک مجموعه با قیمت مصوب تحویل مردم می‌شود.

در یک جمع‌بندی می‌توان گفت، نقش دولت در تأمین کالاهای اساسی که با کالابریک توزیع می‌شوند، برجسته است، زیرا دولت یارانه‌های این کالاها را تأمین می‌کند و مایحتاج

شود، انتظار می‌رود که چنین اتفاقی نیفتد. قیمت یارانه‌ای و تعادلی قند و شکر مشخص است و در سال برای هر نفر ۷/۲ کیلوگرم قند و شکر با قیمت‌های تعادلی و یارانه‌ای عرضه و توزیع می‌شود.

○ از آنجا که تمام روغن خام مورد نیاز کارخانه‌های روغن‌نباتی را دولت وارد می‌کند، در توزیع و قیمت‌گذاری آن اعمال نظر خواهد کرد.

قیمت تمام‌شده هر کیلو قندوشکر ۲۶۰۰ ریال است که دولت نیمی از ۷/۲ کیلوگرم را به قیمت هر کیلو ۱۷۰ ریال و نیم دیگر آن را به بهای هر کیلو ۱۶۰۰ ریال در اختیار مردم می‌گذارد. در این صورت قسمت عمده مصرف قندوشکر خانوارها با قیمت تثبیت شده یارانه‌ای و تعادلی به آنها عرضه می‌شود.

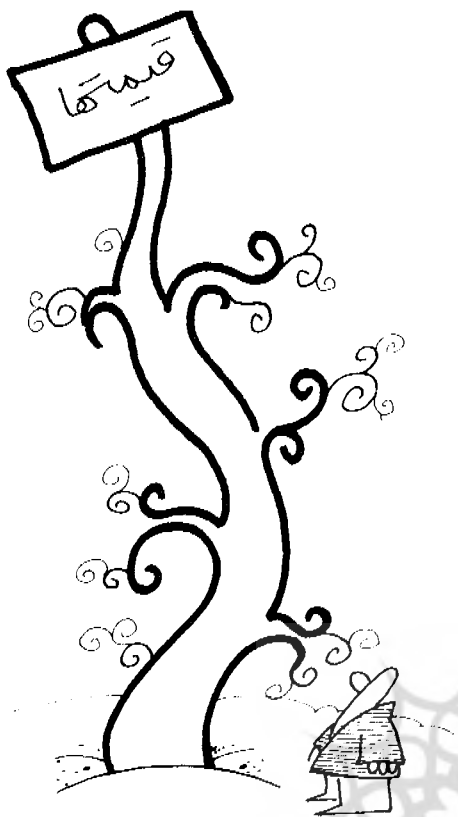
در زمینه روغن نباتی، کل نیاز مردم با قیمت مصوب با کالابریک عرضه می‌شود. در سال ۷۶ تعداد ۲۰ عدد کالابریک روغن‌نباتی در اختیار مردم قرار گرفت که ۷ کالابریک یارانه‌ای و بقیه تعادلی بود. امید است در سال ۱۳۷۷ نیز همانند سال ۷۶ عمل شود.

در زمینه روغن نباتی باید اشاره شود چون کل روغن خام مصرفی کشور را دولت وارد می‌کند، در توزیع و قیمت‌گذاری آن اعمال نظر می‌شود. برای روغن یارانه‌ای که ۵ کالابریک در سال ۷۷ برای ۶۲ میلیون نفر است هر کیلو ۶۰۰ ریال برای مصرف‌کننده می‌باشد و بقیه آن به صورت تعادلی عرضه خواهد شد.

قیمت تعادلی ۳۱۵۰ ریال برای مصرف‌کننده در حلب ۱۷ کیلویی است. قیمت روغن صنفی - صنعتی نیز هر کیلو ۲۵۶۵ ریال است. لذا قیمت روغن‌نباتی نباید طی سال تغییر کند، چون تحت کنترل دولت است. البته گاهی نوساناتی در قیمت روغن‌نباتی مشاهده شده است که در سال ۷۲ به دلیل مشکلات ارزی، ورود مواد اولیه به تأخیر افتاد و در پایان سال ۷۶ نیز با مشکل ورود مواد خام روغن‌نباتی مواجه شدیم. ولی در حال حاضر وضعیت عادی است و تا پایان سال نیز در زمینه روغن، مشکلی را از نظر شاخص قیمت‌ها انشاءالله نخواهیم داشت.

در زمینه سه کالای یادشده، یعنی گندم، شکر و روغن‌نباتی تأمین کل نیاز کشور به عهده دولت است ولی در مورد برنج این‌گونه نیست. زیرا تولید داخلی با قیمت آزاد به فروش

در قیمت آنها داشته است. چون این کالاها با قیمت مصوب تأمین و به صورت یارانه‌ای توزیع شده است.

در برخی کالاهای دیگر مقدار یارانه و بالطبع توزیع با کالابریک تأثیر زیادی نداشته است. لذا تأثیر توزیع کالاها با کالابریک در برخی از کالاها به صورت صددرصد بوده و در هزینه خانوار اثر گذارده است و در برخی دیگر مانند گوشت و شیر کم‌تأثیر بوده است.

■ اعلام قیمت خرده‌فروشی کالاها از سوی بانک مرکزی تا چه حدی با قیمت‌های ارایه شده از سوی وزارت بازرگانی هماهنگی دارد؟

□ یک سری آمار از سوی وزارت بازرگانی به‌عنوان شاخص قیمت‌ها تهیه می‌شود که این قیمت‌ها توسط ادارات کل بازرگانی استان‌ها تهیه و هر هفته طی فرم مشخصی استعلام می‌شود.

اطلاعات بازار از نقاط مختلف استان دریافت و به معاونت بازرگانی داخلی وزارت بازرگانی ارسال می‌شود. در تهران نیز از فروشگاه‌های تعاونی، شهروروستا، میادین توزیع و فروش کالا و بازارهای مختلف، قیمت‌های کالا گرفته می‌شود و از تلفیق آنها قیمت متوسط به‌دست می‌آید و به‌عنوان شاخص قیمت از سوی وزارت بازرگانی هر هفته اعلام می‌شود. این شاخص برای حدود ۱۶۰ قلم کالا می‌باشد.

خوراکی مردم با نرخ‌های مصوب، متعادل و معقول تأمین خواهد شد.

■ در بیانات خود فرمودید آردی که در اختیار نانواپی‌ها قرار می‌گیرد، متوسط قیمت آن از ۴۰ ریال به ۶۰ ریال افزایش می‌یابد. ضریب تأثیر افزایش قیمت آرد روی نان مصرفی مردم چه میزان است؟

□ تأثیر قیمت آرد در بهای نان بسیار ناچیز است و به چشم نمی‌آید. علل تغییر هرساله قیمت نان، افزایش دستمزدها، مخارج سوخت، بیمه، برق و... می‌باشد. این عوامل بر قیمت تمام‌شده نان اثر می‌گذارد.

قیمت متوسط آرد از ۲۸ ریال برای هر کیلو در سال ۷۵ به ۴۰ ریال در سال ۷۶ رسید که دو ریال افزایش داشت. این رقم ناچیز، تأثیری در قیمت نان ندارد، اما مشاهده شد که بهای نان افزایش یافت. این افزایش قیمت در اثر هزینه‌هایی که گفته شد، انجام گرفت.

■ در جامعه ایران چندگروه کالا برای تعیین قیمت از سوی دولت وجود دارد؟

□ در ایران سه گروه کالایی در قیمت‌گذاری وجود دارد.
۱- گروه اول که کالاهای اساسی نیز جزء آن است، باید از سوی سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان و ستاد پشتیبانی برنامه تنظیم بازار و یا شورای اقتصاد قیمت‌گذاری شود که مشمول تعزیرات حکومتی نیز هست.
۲- گروه دوم که توسط سازمان حمایت قیمت‌گذاری می‌شود.

۳- گروه سوم کالاهایی که وزارت صنایع یا وزارتخانه‌های ذی‌ربط تولیدی روی آن کالاها قیمت ارشادی می‌گذارند. قیمت اعلام شده از سوی این وزارتخانه‌ها به‌عنوان قیمت مصوب تلقی می‌شود و قاعدتاً نباید از این قیمت تخطی شود. البته در زمینه برخی کالاها ممکن است ارزهای متفاوتی به واردات مواد اولیه آنها تعلق گیرد و نوساناتی در قیمت آنها در طی سال به‌وجود آید.

در قیمت کالاهای گروه اول در سال جاری نباید هیچ‌گونه نوسانی مشاهده شود. زیرا در یک نوبت قیمت‌گذاری می‌شود و باید در تمام سال این قیمت رعایت شود و تعزیراتی نیز می‌باشد.

■ توزیع کالاها با کالابریک چه تأثیری در تثبیت قیمت این کالاها داشته است؟

□ در زمینه گندم، شکر، روغن نباتی و چای تأثیر صددرصد

می‌تواند تأثیر واقعی در افزایش قیمت برنج داشته باشد.

○ در زمینه گندم، شکر، روغن نباتی و چای تأثیر قیمت‌گذاری کالا ۱۰۰ درصد بوده اما در برخی کالاها مقدار یارانه و توزیع با کالابریگ تأثیر زیادی بر قیمت آنها نداشته است.

واردات کالاهای اساسی و مصرفی به‌نحوی نیست که تولید داخلی در نظر گرفته نشود. اگر تولید داخلی بتواند جایگزین واردات شود، حتماً واردات آن محصول قطع خواهد شد. در یک جمع‌بندی باید گفت واردات، در حال حاضر تثبیت و تنظیم قیمت‌ها را به‌دنبال دارد.

دولت ارزش کالاهای اساسی را به دو دلیل ارزش شناور در نظر گرفته است:

۱- چون یارانه برای آن محصولات پرداخت می‌کند، اگر ارزش غیرشناور در نظر بگیرد، یارانه مشتری برای آن باید بپردازد، در نتیجه ارزش شناور در نظر گرفته است. به این معنا که قیمت تمام‌شده آن پایین‌تر است، پول کمتری برای یارانه پرداخت نماید.

۲- دولت رفاه جامعه را در نظر گرفته و اگر قرار بود، واردات کالاهای اساسی را با دلار واریزنامه‌ای انجام دهد، قیمت‌های وارداتی بالا خواهد رفت و قیمت‌ها را دچار بحران خواهد کرد. در نتیجه دولت برای کمک به رفاه مردم از ارزش شناور ۱۷۵۰ ریالی برای واردات کالاهای اساسی استفاده کرده است.

■ آیا در نرخ ارزش کالاهای وارداتی در سال ۷۷ تغییری حاصل می‌شود؟

□ در سال ۷۷ به‌هیچ‌وجه در نرخ ارزش واردات کالاهای اساسی تغییری انجام نمی‌شود، در این مورد مصوبه دولتی وجود دارد.

■ خرده‌فروشان کالاهای اساسی چند درصد سود می‌توانند روی کالاهای توزیعی دریافت دارند. آیا دولت برای آن ضابطه‌ای تعیین کرده است؟

□ دولت سود خرده‌فروشان را تعیین کرده است. البته وزارت بازرگانی اعتقاد دارد سود خرده‌فروش روی کالاهای اساسی کم است و با مشکلاتی در توزیع کالاها با کالابریگ وجود دارد و تعزیرات شامل آنها می‌شود و خلاصه اینکه

قیمت دیگری نیز برای تعیین شاخص‌ها از سوی بانک مرکزی اعلام می‌شود. این قیمت‌ها مربوط به کالاهای اساسی و چند قلم کالای عمده است. قیمت‌های تعیین‌شده از سوی بانک مرکزی برای تهران قابل قبول و به واقعیت نزدیک است و روی آن حساب می‌شود و در معادلات اقتصادی می‌توان از آنها استفاده کرد.

سازمان بازرسی و وزارتخانه‌ها در مورد کالاهای تحت پوشش خود نیز قیمت‌هایی را به‌صورت هفتگی یا ماهانه تهیه می‌کنند. البته تنها ارگانی که روی تمام کالاها اشراف دارد، اداره کل نظارت بر شبکه‌های توزیع در معاونت بازرگانی داخلی وزارت بازرگانی است که هر هفته گزارش آن تهیه و برای کلیه نهادها ارسال می‌گردد.

■ واردات کالاهای اساسی و ضروری، کمبودهای جامعه را مرتفع می‌سازد. با این وصف تا چه حد در تنظیم و تثبیت قیمت‌ها مؤثر بوده است؟

□ معمولاً برای تأمین کسری نیاز جامعه که از کمبود تولید آن محصول نشأت می‌گیرد، واردات انجام می‌شود. به‌طور مثال اگر نیاز جامعه به گندم که ۱۰ میلیون تن است، در داخل تولید شود، نیازی به واردات این محصول نیست. اما اکنون برای تأمین نیاز جامعه باید ۳ میلیون تن گندم در سال جاری وارد شود.

در مورد شکر، کل تولید داخلی ۸۰۰ تا ۹۰۰ هزار تن است، اما برای تأمین احتیاجات جامعه به حدود یک میلیون و ۹۰۰ هزار تن شکر نیاز می‌باشد. کسری تولید شکر نیز به‌ناچار باید از خارج وارد شود.

در زمینه روغن نباتی نیز دانه‌های روغنی حداکثر ۱۰ درصد نیاز جامعه را تأمین می‌کنند و ۹۰ تا ۹۳ درصد نیازها باید از خارج وارد شود.

○ نقش دولت در تأمین کالاهای اساسی که با کالابریگ توزیع می‌شود، برجسته است، زیرا یارانه آن را تأمین می‌کند و با نرخ‌های مصوب، متعادل و معقول عرضه می‌شوند.

کل نیاز جامعه به برنج ۲ میلیون و ۴۰۰ هزار تن و تولید آن ۱ میلیون و ۶۰۰ هزار تن است. بنابراین ۸۰۰ هزار تن برنج باید وارد شود. البته همان‌طور که گفته شد میزان واردات برنج برای سال جاری طبق مصوبه مجلس به ۲۵۰ هزار تن کاهش یافت که

تقسیم شد. در سال ۷۷ بنا به دلایلی که گفته شد کالابرگ‌های یارانه‌ای ۵ عدد و کالابرگ‌های تعادلی نیز ۵ عدد در نظر گرفته شده است. این تعداد کالابرگ، سراسری بوده و برای کل ۶۳ میلیون نفر جمعیت ایران در نظر گرفته شده است.

برای روغن نباتی ۵ کالابرگ یارانه‌ای هر نفر کالابرگ ۴۵۰ گرم است و قیمت هر کیلوگرم آن برای مصرف‌کننده در حلب ۱۷ کیلویی ۶۰۰ ریال می‌باشد. ۵ کالابرگ تعادلی روغن نباتی نیز هر نفر کالابرگ ۴۵۰ گرم است و قیمت هر کیلو روغن نباتی در حلب ۱۷ کیلویی ۲۱۵۰ ریال می‌باشد.

در زمینه گوشت در سال اول برنامه ۶ عدد کالابرگ یارانه‌ای وجود داشت. این کالابرگ‌ها در سال ۷۴ به ۳ کالابرگ یارانه‌ای و ۳ کالابرگ تعادلی تبدیل شد و در سال ۷۷ این موضوع تغییر یافت و ۶ کالابرگ عملاً تعادلی شد و چون قیمت تعادلی با قیمت بازار مساوی بود، کالابرگ حذف گردید.

شیر نیز کالابرگی نیست و در سال‌های گذشته ۲۲۰ هزار تن به صورت بطری توزیع شده، این رقم در سال جاری به ۳۹۰ هزار تن تقلیل یافته است که شرکت صنایع شیر ایران موظف است در سال جاری ۳۹۰ هزار تن شیر یارانه‌ای در بطری نیم‌لیتری با درب سفید به مغازه‌داران تحویل و مغازه‌دار هر بطری ۲۰۰ ریال به مصرف‌کننده بدهد.

■ آیا بیمه محصولات کشاورزی در تثبیت قیمت‌های

این‌گونه محصولات در جامعه نقشی دارد؟

□ بیمه محصولات کشاورزی برای حمایت از تولیدکننده و جلوگیری از ضرروزیان وی صورت می‌گیرد. در ایران نیز این موضوع باید پیگیری شود و جایگاه خود را بیابد.

برای بیمه محصولات کشاورزی یارانه پرداختی دولت به میزان ۱۱/۵ میلیارد ریال است که رقم برجسته‌ای نیست. وزارت کشاورزی بساید به دنبال تأمین هزینه‌های بیمه محصولات کشاورزی باشد تا کالاهای اساسی مانند غلات، حبوبات و میوه‌ها بیمه شوند.

بیمه محصولات کشاورزی در تثبیت قیمت‌ها اثرات ملموسی دارد و ضرر حاصل از عوامل غیرطبیعی را بیمه‌کننده به عهده می‌گیرد. وقتی دولت این‌گونه خسارات را به عهده بگیرد، قیمت‌ها در اثر عوامل غیرطبیعی افزایش پیدا نمی‌کند و ثابت می‌ماند. تأثیر ثابت ماندن قیمت‌ها در جامعه برای مردم بسیار مفید است.

■ دولت تا چه حدی می‌تواند بخش خصوصی را در اعمال

قیمت‌ها کنترل کند؟

توزیع کالاهای کالابرگی تحدید و کنترل دارد، بمقدار سود بسیار ناچیز است و باید اصلاح گردد.

به‌طور مثال شکر یارانه‌ای وقتی هر کیلو ۱۵۰ ریال در اختیار عامل گذاشته می‌شود و ۱۷۰ ریال به مصرف‌کننده عرضه می‌شود، مبلغ ۲۰ ریال سود به عامل تعلق می‌گیرد که در مقابل شکر ۲۳۰۰ ریالی که لااقل ۷ درصد سود در آن وجود دارد، سود کمی است. مضافاً در شکر کالابرگی زحمات بیشتری چون دادوستد کالابرگ و... وجود دارد که ۲۰ ریال سود، صرفه‌ای ندارد. اصولاً کالاهای کالابرگی از سوی دکانین برای هماهنگی (جوری) جنس پذیرفته می‌شود.

■ کدامیک از کالاهای یارانه‌ای در ایران با کالابرگ توزیع

می‌شود؟

□ در بحث گندم تمامی مصرف جامعه در نانویی‌ها به‌صورت یارانه‌ای توزیع می‌شود و کالابرگی برای آن وجود ندارد. در مورد برنج ۱/۵ کالابرگ یارانه‌ای به قیمت هر کیلوگرم ۵۵۰ ریال توزیع می‌شود که در سال‌های اخیر هیچ تغییری نکرده است و برنامه مصوب دولت می‌باشد.

در مورد شکر به ترتیب ۲ کالابرگ سراسری برای کل جمعیت شهری، روستایی و عشایری در نظر گرفته شده است که هر نفر کالابرگ ۱/۲ کیلوگرم است. قیمت مصرف‌کننده هر کیلو ۱۷۰ ریال می‌باشد.

۳ کالابرگ فوق‌العاده روستایی برای شکر وجود دارد که هر نفر کالابرگ ۱/۲ کیلوگرم و با قیمت هر کیلوگرم ۱۷۰ ریال برای مصرف‌کننده توزیع می‌شود. ۳ کالابرگ شکر فوق‌العاده عشایری وجود دارد که هر نفر کالابرگ ۴/۸ کیلوگرم است و قیمت هر کیلوگرم ۱۷۰ ریال برای مصرف‌کننده می‌باشد.

۳ کالابرگ تعادلی شکر به‌صورت سراسری وجود دارد که هر نفر کالابرگ ۱/۲ کیلوگرم است و بهای هر کیلوگرم آن ۱۶۰۰ ریال برای مصرف‌کننده است. کالای متعلقه نیمه قند و نیمه شکر است. یک قطعه کالابرگ فوق‌العاده روستایی تعادلی برای قند و شکر وجود دارد که برای هر نفر ۱/۲ کیلوگرم به بهای ۱۶۰۰ ریال برای هر کیلوگرم توزیع می‌شود.

یک کالابرگ قند و شکر فوق‌العاده تعادلی عشایری وجود دارد که هر نفر کالابرگ آن ۴/۸ کیلوگرم و بهای هر کیلوگرم آن ۱۶۰۰ ریال است.

در زمینه روغن، تعداد کالابرگ‌های مصوب دولت در طول سال‌های اخیر سالانه ۱۰ کالابرگ بوده است که در سال ۷۴ این تعداد کالابرگ به ۷ کالابرگ یارانه‌ای و ۳ کالابرگ تعادلی

○ حذف یارانه کالاهای اساسی به هیچ وجه مدنظر دولت نیست، اما دولت در نحوه توزیع یارانه‌ها ممکن است تجدیدنظر کند.

عملکرد قطعی سال قبل تولیدکنندگان و نظر کارشناسی درباره قیمت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد.

■ به چه طریقی دولت روی یارانه‌ها تجدیدنظر خواهد کرد. آیا دولت یارانه‌ها را حذف خواهد کرد؟

□ دولت در نحوه توزیع یارانه‌ها تصمیم می‌گیرد و ممکن است روی آن تجدیدنظر کند. حذف یارانه‌ها به هیچ وجه موردنظر دولت نیست، زیرا یارانه بخش سوخت که رقمی در حدود ۳۰ هزار میلیارد ریال است، در مقابل یارانه کالاهای اساسی که ۶۲۰۰ میلیارد ریال است، رقم چشمگیری می‌باشد و آن را تحت تأثیر قرار می‌دهد. به نظر می‌رسد حتی در برنامه سوم نیز حذف ناگهانی و یا تدریجی یارانه‌ها جزو برنامه‌های دولت نباشد، ولی نحوه عملکرد یارانه قطعاً تفاوت خواهد کرد. دولت در حال بررسی است که یارانه به دست نیازمندان آن برسد. وزارت بازرگانی، سازمان برنامه و بودجه و چند نهاد و وزارتخانه نیز روی این موضوع کار می‌کنند تا انشاءالله رادحل مناسبی برای اینکه یارانه در جای معقول خود استفاده شود، به دست آید.

■ آیا در زمینه کنترل قیمت‌ها در جامعه نظری دارید؟

□ بحث اقتصادی در کشور، عمدتاً روی این موضوع است که دولت روی قیمت‌های تمام‌شده اعمال نظر کند. لازمه رسیدن به قیمت معقول در قیمت‌های تمام‌شده این است که از ظرفیت‌های تولید به خوبی استفاده شود و رسیدن به تولید معقول با ظرفیت مناسب در شرایط موجود به هماهنگی در بخش مالی و ارزی نیاز دارد تا تولیدکنندگان بتوانند با شرایط مناسب و هماهنگی به تولید ادامه دهند، اگر حمایت‌ها بیشتر هماهنگ باشد، همانطور که در ۴ سال اخیر در بخش تولید در خیلی از موارد عرضه و تقاضا متعادل شده است، می‌تواند در سایر موارد نیز متعادل بشود و شرایط اقتصادی موجود که به افزایش قیمت‌ها منجر می‌شود، عاملی جز عدم تعادل عرضه و تقاضا نیست.

اگر در این راستا حرکت کنیم، در سال‌های آینده به جایی خواهیم رسید که مقوله‌های تورمی را نخواهیم داشت و عرضه و تقاضا، استفاده از ظرفیت‌ها و کاهش قیمت تمام‌شده می‌تواند جای افزایش‌های نسبی برخی عوامل تولید که از سوی دولت اعمال می‌شود را بگیرد و در زمینه رقابت صادرات کالای غیرنفتی مؤثر واقع گردد.

□ اساس قیمت چه در شرع مقدس اسلام و چه در قوانین اقتصادی که در جوامع پیشرفته و در حال پیشرفت اعمال می‌شود، عرضه و تقاضا است. بخش خصوصی، دولتی و تعاونی، شاخص‌هایی هستند که در مقام محدود بودن عرضه، اعمال نظر می‌کنند.

در هر حال باید به سمت و سویی حرکت کرد که عرضه و تقاضا در جامعه متعادل شوند. به دیگر سخن باید به تولید پرداخت. در اثر چنین سیاستی، بازار خودش تعادل قیمت را ایجاد خواهد کرد. مواردی از اینکه عرضه و تقاضا با یکدیگر متعادل شده و قیمت‌ها تثبیت گردیده است در زمینه کالاهای مختلف مانند لوازم خانگی، پودرهای شوینده و... دیده شده است. در این زمینه‌ها تولید جایگاه خود را پیدا کرده و با تقاضا هماهنگ شده است. جامعه باید به این سمت پیش برود. در غیر این صورت قیمت‌گذاری و ایجاد محدودیت برای جامعه، اولویت‌هایی را برای بخش‌هایی ایجاد می‌کند که انحرافات را به دنبال دارد.

■ قیمت کالاها را چه ارگان‌هایی در ایران تعیین می‌کنند؟

□ سازمان حمایت مصرف‌کنندگان و تولیدکنندگان طبق اساسنامه خود در مرکز بررسی قیمت‌ها، تمامی کالاها را بررسی و قیمت‌گذاری می‌کند. ۱۱ ارگان و وزارتخانه در این مرکز نماینده دارند:

- ۱- وزارت امور اقتصادی و دارایی
- ۲- سازمان برنامه و بودجه
- ۳- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
- ۴- وزارت صنایع
- ۵- وزارت معادن و فلزات
- ۶- وزارت کار و امور اجتماعی
- ۷- وزارت بازرگانی
- ۸- وزارت جهاد سازندگی
- ۹- وزارت کشاورزی
- ۱۰- اتاق بازرگانی و صنایع و معادن ایران
- ۱۱- وزارت تعاون

با حضور نمایندگان تام‌الاختیار وزارتخانه‌ها و ارگان‌ها جلسات مرکز بررسی قیمت‌ها تشکیل و کلیه حساب‌ها و